

Fundacja na rzecz
Efektywnego
Wykorzystania
Energii

Polish
Foundation
for Energy
Efficiency

Model Doskonałości Europejskiej Fundacji Zarządzania Jakością (EFQM)

Autorzy:

Mgr Anna Bogusz

Mgr inż. Piotr Kukla

Raport wykonano w ramach projektu „Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią i ochrony klimatu Ziemi” dzięki wsparciu udzielonemu przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Katowice, 2011

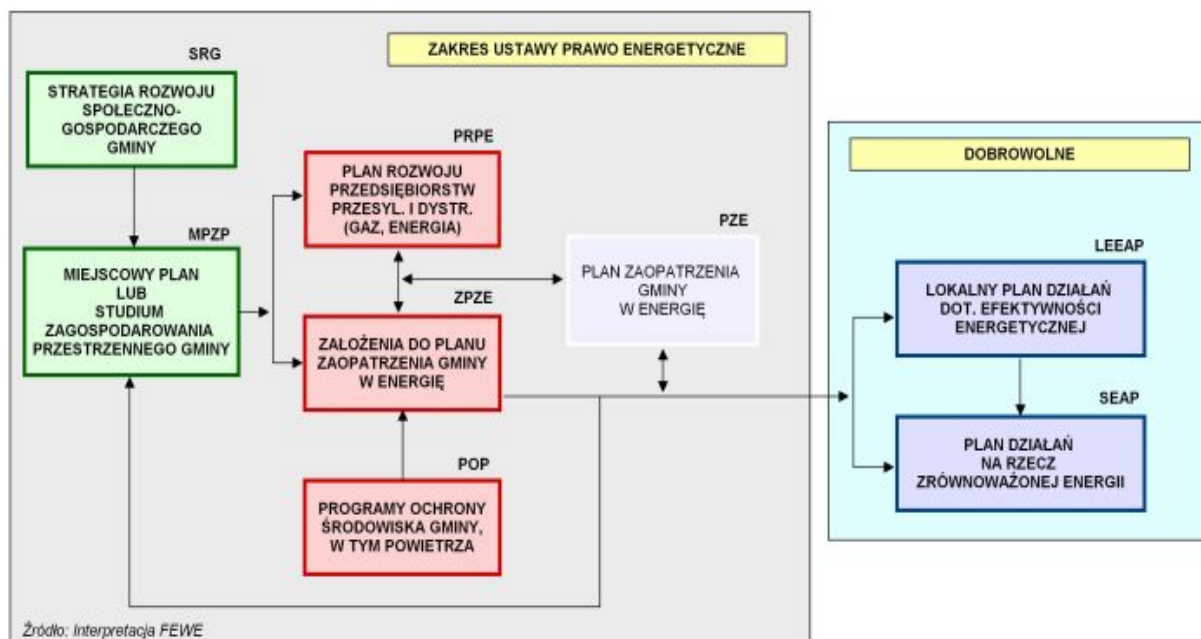
I. Planowanie energetyczne w gminie

W planowaniu energetycznym w gminach mamy najczęściej do czynienia z trzema uniwersalnymi celami w zaopatrzeniu podmiotów gospodarczych i społeczeństwa gminy w energię. Są to:

- (1) **bezpieczeństwo energetyczne**, które ma gwarantować niezawodne i ciągłe zaspokajanie potrzeb energetycznych,
- (2) **zapewnienie rozwoju gospodarczego i społecznego**, czyli dostęp do energii teraz i w przyszłości, stymulowanie rozwoju nowych firm i tworzenie miejsc pracy, niedopuszczenie do nadmiernego wzrostu kosztów energii,
- (3) **zapewnienie jakości środowiska i ochrona klimatu Ziemi**, czyli tworzenie warunków dla zdrowego życia mieszkańców, solidarność na rzecz warunków życia przyszłych pokoleń.

Niektóre cele wynikają z uwarunkowań zewnętrznych, m.in. polityki energetycznej i środowiskowej Unii Europejskiej i Polski. Są więc one niejako wymuszone prawnie np. standardy emisji zanieczyszczeń powietrza czy wielkości zaoszczędzonej energii przez jednostki sektora publicznego. Niektóre zaś są celami lokalnymi wynikającymi z konieczności poprawy stanu istniejącego i potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Wszystkie jednak mają znaczący wpływ na koszty zaopatrzenia gminy w energię.

Ustawy Prawo energetyczne oraz Prawo ochrony środowiska określają otoczenie i powiązania pomiędzy dokumentami planistycznymi gminy. Na Rys. 1 przedstawiono takie związki dla Założeń do planu i planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Rys. 1. Powiązania między poszczególnymi dokumentami planistycznymi gminy*

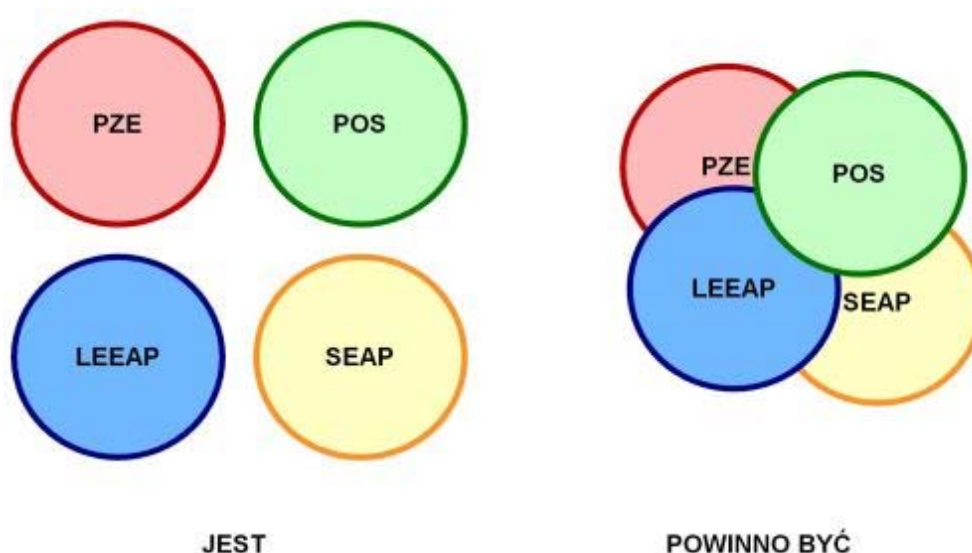
* Na powyższym rysunku ukazano również dwa dokumenty, które są obecnie dobrowolne: LEEAP – Lokalny Plan Działań Efektywności Energetycznej oraz SEAP – Plan działań na rzecz zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy. Ten pierwszy wynika z zobowiązań gmin dotyczących zmniejszenia zapotrzebowania na energię w budynkach użyteczności publicznej, określonych w projekcie Ustawy o efektywności energetycznej. Drugi zaś jest sporządzany w przypadku przystąpienia do inicjatywy Covenant of Mayors (Porozumienie Burmistrzów) i określa plan zmniejszenia emisji dwutlenku węgla.

Wiele dokumentów jest merytorycznie wzajemnie sprzężonych. Przykładowo program ochrony środowiska, w tym powietrza, czy też w zakresie oddziaływania systemów energetycznych winien zakładać przedsięwzięcia redukcji emisji zanieczyszczeń, które zawierać będą, lub co najmniej powinny być skoordynowane, z założeniami i planami energetycznymi gminy. Również plany energetyczne gminy i rozwojowe przedsiębiorstw energetycznych powinny być wzajemnie powiązane i skoordynowane w części dotyczącej danej gminy.

Z tego wynikałoby, że najlepiej gdyby te dokumenty były opracowane w tym samym czasie, a koordynacja nastąpiłaby w czasie ich tworzenia. Niestety tak prawie nigdy nie jest, więc gmina przed przystąpieniem do procesu planowania energetycznego musi zidentyfikować:

- ❖ jakie dokumenty posiada, jakich brakuje,
- ❖ na ile posiadane dokumenty są aktualne,
- ❖ jakie problemy zostały już rozwiązane, które nie, jakie w międzyczasie powstały nowe priorytety.

Warto sporządzić listę problemów do rozwiązania przez planowanie energetyczne. Najczęstszą praktyką sporządzania dokumentów planistycznych w gminie jest ich opracowanie przez różne komórki/wydziały administracyjne gminy i brak wzajemnej współpracy komórek / wydziałów przy sporządzaniu tych dokumentów.

Rys. 2. Jak powinno wyglądać prawidłowo prowadzone planowanie energetyczne ?

(PZE – Projekt Założeń Energetycznych; POS – Program Ochrony Środowiska; LEEAP – Lokalny Plan Działań Efektywności Energetycznej; SEAP – Plan działań na rzecz zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy)

W miarę możliwości dokumenty te winny być wykonywane w jednym czasie. Dobre praktyki to:

- ❖ wyznaczenie osoby odpowiedzialnej w gminie za zarządzanie energią i koordynatora działań z określeniem jego kompetencji
- ❖ planowanie i realizacja działań prowadzona w systemie zadaniowym (horyzontalnym, grupującym specjalistów różnych wydziałów), a nie w pionowej, zhierarchizowanej strukturze organizacyjnej (przez specjalistów danego wydziału).

Obowiązki gmin w zakresie planowania energetycznego regulują zapisy Ustawy Prawo Energetyczne (UPE) z dnia 10 kwietnia 1997 r. (Dziennik Ustaw z 2006r. Nr 89, poz. 625 wraz z późniejszymi zmianami). W ich świetle do zadań własnych gminy (Art. 18, ust.1 UPE) w zakresie zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe należy:

- ❖ planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy,
- ❖ planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy,
- ❖ finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg, znajdujących się na terenie gminy.

Powyższe zapisy nie mają zastosowania do autostrad i dróg ekspresowych w rozumieniu przepisów o autostradach płatnych.

8 stycznia 2010 roku Sejm przyjął zmiany w Ustawie Prawo energetyczne. Najważniejsze zmiany to:

- ❖ operator systemu energetycznego sporządza plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na okres nie krótszy niż 5 lat, oraz prognozy dotyczące stanu bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na okresy nie krótsze niż 15 lat. Operator dokonuje co 3 lata oceny realizacji planu, przedkłada propozycje zmian Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki,
- ❖ aktualizacja planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych następuje nie rzadziej niż 3 lata i uwzględnia zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego albo, w przypadku braku takiego planu, zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin
- ❖ wprowadzono termin uchwalenia założenia do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną wynoszący 2 lata od daty wejścia zmian w prawie energetycznym. Założenia sporządza się na okres co najmniej 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata,
- ❖ gmina opiniuje plany przedsiębiorstw energetycznych w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe i energię oraz obowiązek uwzględnienia tych planów przy realizacji zadań gminy w zakresie zaopatrzenia ciepło, paliwa gazowe i energię elektryczną.

Gmina realizuje swoje zadania zgodnie z:

- ❖ miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku takiego planu z kierunkami rozwoju gminy zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- ❖ odpowiednim programem ochrony powietrza przyjętym na podstawie art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska”.

Tabela 1. Odsetek gmin mających opracowany "Założenia do planu...":

Udział procentowy w województwach wg JST posiadających "Założenia do planu..." wg stanu na dzień 31.07.2007 r. (źródło: AM PREDA, http://www.preda.pl)	
Województwo	Udział
Polska	28%
Dolnośląskie	21%
Kujawsko-pomorskie	38%
Lubelskie	8%
Lubuskie	17%
Łódzkie	28%
Małopolskie	23%
Mazowieckie	20%
Opolskie	49%
Podkarpackie	6%
Podlaskie	14%
Pomorskie	97%
Śląskie	48%
Świętokrzyskie	37%
Warmińsko-mazurskie	34%
Wielkopolskie	23%
Zachodniopomorskie	35%

II. Model Doskonałości Europejskiej Fundacji Zarządzania Jakością (EFQM).

Lokalne planowanie energetyczne wchodzi w zakres zarządzania energią w gminie. Niestety jedną z głównych barier dobrego zarządzania energią jest:

- ❖ postrzeganie planowania energetycznego jako zadania o niskim priorytecie,
- ❖ brak organizacyjnego umocowania systemu zarządzania energią w strukturach administracyjnych gminy,
- ❖ brak profesjonalnej kadry, niska umiejętność i dorywcze zaangażowanie pracowników gminy.

Dokumentują to wyniki przeprowadzonej przez FEWE ankietyzacji i oceny jakości zarządzania gospodarką energetyczną w gminie, w latach 2006 – 2007. Badanie wykonano przy zastosowaniu Modelu Doskonałości Europejskiej Fundacji Zarządzania Jakością (Excellence Model EFQM). Wyniki te są niestety nadal aktualne i pouczające. W ramach realizacji projektu „Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią i ochrony klimatu Ziemi” postanowiliśmy zweryfikować wyniki pozyskane kilka lat wcześniej. Na szkoleniach dotyczących planowania energetycznego w gminach rozdysponowana została wśród ich uczestników (przede wszystkim byli to przedstawiciele władz samorządowych) ankieta EFQM.

Kwestionariusz

Model Doskonałości EFQM bazuje na ciągłym procesie doskonalenia umiejętności zarządzania, również w gminie. Dziewięcioelementowa struktura modelu pozwala na rozpoznanie głównych problemów w zarządzaniu (np. gminy), podejmowanie działań dla pokonywania słabości i doskonalenia procesów i ludzi, ocenę postępu w jakości zarządzania.

Kwestionariusz ankietowy, którego konkretną zawartość merytoryczną przedstawiono w Załączniku 1, stanowi pierwszy krok do oznaczenia potencjału w związku z przyszłym zrównoważonym zarządzaniem energią w gminie. Zazwyczaj samoocena tego rodzaju skupia się na organizacji podstawowej gminy planującej zrównoważone zarządzanie energią, np. w obszarze administracyjnym gminy czy też powiatu. Jednakże pierwszy wywiad / kwestionariusz w ramach projektu obejmuje szersze podejście, czyli kilka rodzajów uczestników w ramach organizacji. Punktacja ma zakres od 1 do 6, a w panelach poniżej wskazano, jaki stan rozwoju danej jednostki samorządowej stanowi odniesienie dla punktacji.

Panel dla środków umożliwiających zrównoważone zarządzanie energią. Punktacja

- 1 - Brak dowodów lub dostępne tylko nieliczne dowody podejścia.
- 2 - Podejście jest planowane P (plan).
- 3 - Podejście jest planowane i wdrażane D (działanie).
- 4 - Podejście jest planowane, wdrażane i kontrolowane C.

5 - Podejście jest planowane, wdrażane i kontrolowane na podstawie danych z benchmarkingu i w efekcie dostosowywane A (aktywne).

6 - Podejście jest planowane, wdrażane i kontrolowane na podstawie danych z benchmarkingu i w efekcie dostosowywane oraz podlega pełnej integracji w ramach organizacji.

Panel dla rezultatów. Punktacja

1 - Nie mierzy się wyników.

2 - Kluczowe wyniki są mierzone i przedstawiają tendencje negatywne lub stałe.

3 - Wyniki przedstawiają umiarkowany postęp.

4 - Wyniki przedstawiają znaczący postęp.

5 - Uzyskuje się znakomite wyniki i przeprowadza się korzystne porównania do własnych celów.

6 - Uzyskuje się doskonałe wyniki i przeprowadza się korzystne porównania do własnych celów.

Rezultaty samooceny

Istotnym działaniem w Modelu Doskonałości EFQM jest okresowe przeprowadzenie samooceny w zakresie zarządzania energią w gminie. **Celem i rezultatami samooceny** są:

- ❖ podstawowy obraz bieżącej działalności gmin na tle strategicznych celów,
- ❖ określenie mocnych stron gminy i obszarów, które można doskonalić,
- ❖ diagnoza „dla porządkowania struktur” i podejście oparte na faktach, w celu oceny organizacji, a także pozwala na okresowy pomiar postępu,
- ❖ szkolenia pracowników w zakresie fundamentów koncepcji doskonałości i odpowiada w jakim stopniu kierują się odpowiedzialnością,
- ❖ włączenie pracowników na wszystkich szczeblach i we wszystkich jednostkach w proces doskonalenia,
- ❖ doskonalenie rozwoju planów i strategii gminy,
- ❖ umożliwienie porównania przez wykorzystanie odpowiednich metod,
- ❖ doskonalenie pracy na rzecz obywateli.

III. Wyniki badań EFQM

Grupa ankietowa

Ankiety wypełnili uczestnicy szkoleń (głównie przedstawiciele gmin), poświęconych planowaniu energetycznemu w gminach. Badania zostały przeprowadzane przez FEWE, w okresie od marca 2010 do marca 2011 r., w ramach projektu „Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią i ochrony klimatu Ziemi” dzięki wsparciu udzielonemu przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Ankietyzację przeprowadzono w następujących miastach:

- ❖ Opole (woj. dolnośląskie)
- ❖ Katowice (woj. śląskie)
- ❖ Częstochowa (woj. śląskie)
- ❖ Rzeszów (woj. podkarpackie)
- ❖ Kraków (woj. małopolskie)
- ❖ Nowy Targ (woj. małopolskie)

Wyniki badań

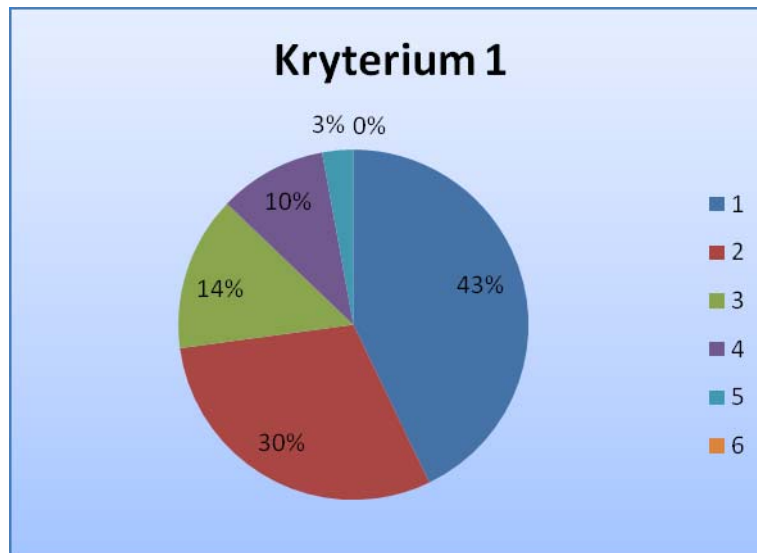
Wyniki badań w gminach, dokonane według Modelu Doskonałości EFQM (gdzie 1 - ocena najgorsza, nic się nie dzieje, 6 - ocena najlepsza, prawie doskonałość) są następujące:

Kryterium 1. Kierownictwo

Czy podejmowane są działania w gminie na rzecz wykonania zadania gminy w zakresie planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy (Ustawa – Prawo energetyczne Art. 18.1), w tym na rzecz zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Brak działań
- 2 Mamy założenia do planu zaopatrzenia lub plan
- 3 Planujemy (dotyczy również założeń) i wdrażamy plan (założenia)
- 4 Planujemy, wdrażamy i kontrolujemy (monitorujemy) działania
- 5 Planujemy, wdrażamy, kontrolujemy, porównujemy się z innymi (benchmarking) i wykorzystujemy doświadczenia w modyfikowaniu działań
- 6 Jak w pkt. 5 w ramach integracji działań wśród wszystkich struktur (jednostek) organizacyjnych gminy

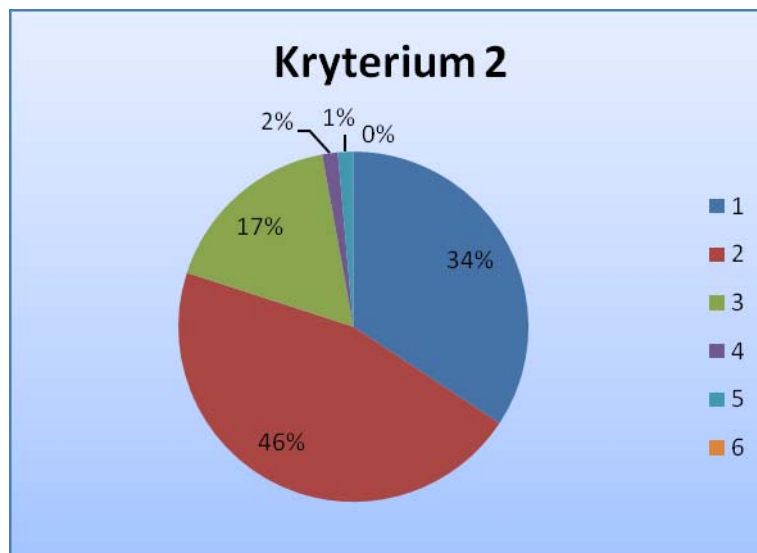
W większości gmin nie prowadzi się działań lub poprzestaje na założeniach do planu. Planowanie i wdrażanie wraz z kontrolą stanowią sytuacje raczej sporadyczne.

Kryterium 2. Polityka i Strategia

Czy wprowadziłeś w gminie system zarządzania energią dla realizacji polityki i strategii energetycznych (w tym zrównoważonego rozwoju gospodarki energetycznej)?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Zarządzanie energią nie istnieje, tylko płacimy faktury za zużytą energią we własnych obiektach gminy
- 2 Zarządzanie energią (w tym kosztami energii) w gminie przesunęliśmy na szczebel kierowników/administratorów obiektów, którzy mają to wpisane w zakres swoich obowiązków
- 3 Istnieje system zarządzania energią (dla obiektów gminy) w formie: odpowiedzialnej osoby i wyodrębnionej jednostki zarządzania, inwentaryzacji stanu i kosztów energii, oceny potencjału zmniejszenia zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przeglądu umów z dostawcami paliw i energii i doboru taryf do rzeczywistego zapotrzebowania na energię, monitorowania zużycia i kosztów energii, sposobu raportowania programów działań powiązanych z budżetem gminy
- 4 Istnieje system zarządzania energią w obiektach gminy jak w pkt. 3 zintegrowany ze wszystkimi jednostkami organizacyjnymi (powiązania, sposób przygotowania decyzji, koordynacja według kompetencji, motywacja itp.) i powiązany z systemami zarządzania jakością i środowiskiem w gminie (ISO, EMAS)
- 5 Istnieje system zarządzania energią (jak w pkt. 4) nie tylko w obiektach gminy, ale również na rzecz współpracy i aktywizacji innych podmiotów i mieszkańców gminy.
- 6 Istnieje kompleksowy system zarządzania jak w pkt. 5 rozszerzony o komitet/Radę Energetyczną Gminy oraz powszechną edukację podmiotów i mieszkańców i sposób informacji i komunikacji z nimi.

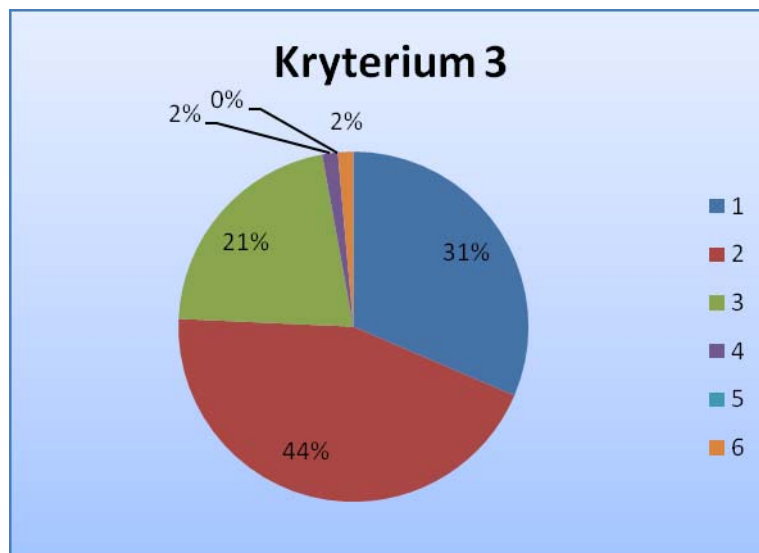
W większości gmin zarządzanie energią nie istnieje, w niektórych jest przesunięte na szczebel administratorów obiektów lub oddelegowanej osoby dla obiektów gminy.

Kryterium 3. Ludzie

W jaki sposób gmina wykorzystuje lokalny potencjał ludzki w budowie zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Nie zajmujemy się tym
- 2 Od czasu do czasu informujemy lokalną społeczność i podmioty gospodarcze w lokalnych mediach i na spotkaniach – co robimy w systemach zaopatrzenia w paliwa i energię gminy. Dotyczy to również wyłożenia założeń planu do publicznej wiadomości.
- 3 Okazjonalnie szkolimy pracowników gminy jak tworzyć zrównoważoną gospodarkę energetyczną gminy i aktywizować na tym polu inne podmioty i mieszkańców gminy.
- 4 Zinventaryzowaliśmy wszystkie grupy podmiotów i instytucje reprezentujące podmioty i mieszkańców w gminie. Tworzymy sieć partnerską i rozpoznaliśmy potrzeby szkolenia i podnoszenia poziomu świadomości tych podmiotów i instytucji. Wiemy kto co umie, może i robi z podmiotami gminy i mieszkańcami.
- 5 Wspólnie organizujemy szkolenia i prowadzimy system powszechnej edukacji dla wybranych grup celowych jak w pkt. 4. Wykorzystujemy dla tego celu dostępne programy i środki pomocowych programów
- 6 Mamy i realizujemy kompleksowy program rozwoju zasobów ludzkich (jak w pkt. 5) na najbliższe lata 3-5 lat wykorzystując wszystkie środki edukacji i przekazu: stronę internetową gminy i linii z partnerami, lokalne media, szkoły, gminne i poza gminne ośrodki doskonalenia i szkolenia.

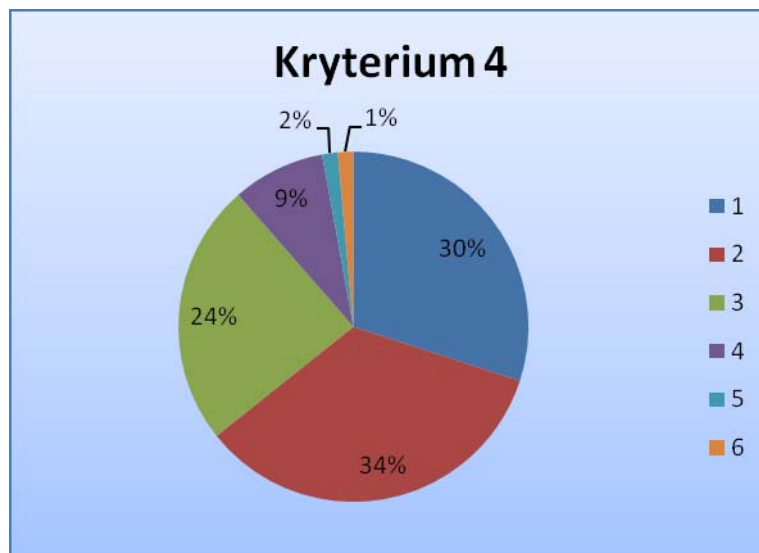
Gminy nie wykorzystują potencjału ludzkiego lub podejmują okazjonalne, pojedyncze akcje w zakresie informowania społeczności lokalnej i szkolenia pracowników.

Kryterium 4. Partnerstwo i zasoby

W jaki sposób gmina planuje i realizuje partnerstwo zewnętrzne, współpracę z dostawcami paliw i energii dla tworzenia i realizacji zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Nie współdziałamy
- 2 Próbuje, ale brak woli i zainteresowania partnerów zewnętrznych do współdziałania
- 3 Przekazujemy informacje w zakresie własnych planów i działań oraz dążymy do ich uzgadniania
- 4 Wspólnie i partnersko koordynujemy działania. Gmina – plany i studium zagospodarowania przestrzennego oraz założenia do planu zaopatrzenia i plan zaopatrzenia w paliwa i energię, przedsiębiorstwa energetyczne – plany rozwoju, podmioty gospodarcze i instytucje – plany modernizacji i rozwoju itp.
- 5 Działania jak w pkt. 4 plus wspólne monitorowanie realizacji planów
- 6 Budowa i realizacja zintegrowanego planowania i wykorzystania zasobów energii w gminie w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i pełne uczestnictwo wszystkich podmiotów gminy, zarówno po stronie wytwarzania i dostawy jak i po stronie użytkowania energii. Stworzona sieć partnerska w gminie.

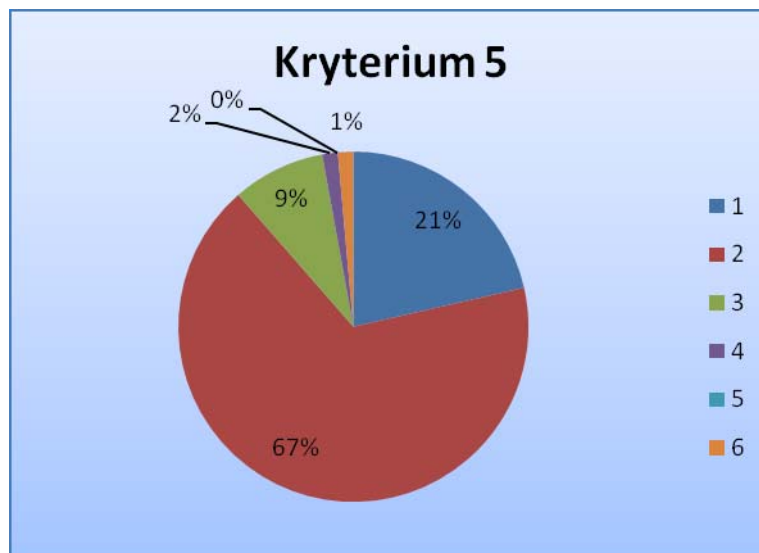
Wyniki świadczą o dość pasywnej postawie samorządów, braku działania bądź braku zainteresowanych partnerów. Działania kończą się na przekazywaniu informacji.

Kryterium 5. Procesy

W jaki sposób gmina określa, wdraża i sprawdza zdefiniowane przez siebie kluczowe procesy zapewniające spełnienie celów zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Nie wiemy co trzeba zrobić, więc nie stawiamy celów
- 2 Stawiamy tylko ogólnikowe, nie ilościowe cele. Nie oceniamy wykonalności celów, gdyż nie przypisujemy celom konkretnych programów operacyjnych.
- 3 Oceniamy wykonalność celów i tworzymy stosowne programy operacyjne.
- 4 Jak w pkt. 3 plus monitorowanie realizacji celów i programów operacyjnych
- 5 Cele stawiamy przez równanie do najlepszych (benchmarking) wykorzystując środki gminy i wszystkie, potencjalne zewnętrznych programów i funduszy pomocowych. Mamy opracowany i stosujemy do oceny systemu wskaźników zrównoważonego rozwoju gospodarki energetycznej gminy.
- 6 Jak w pkt. 5 plus aktywizowanie i angażowanie środków prywatnych: mieszkańców i podmiotów gospodarczych. Stawianie wyższych celów wykorzystując możliwości partnerstwa publiczno-prywatnego.

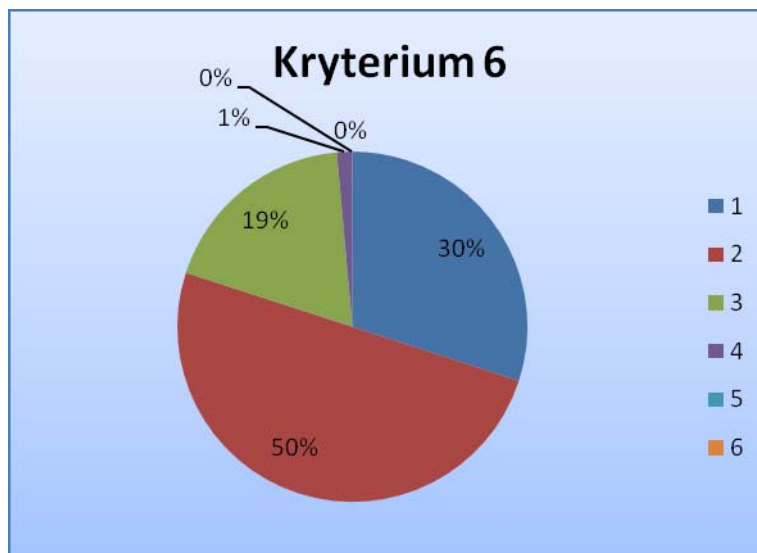
Przeważa sytuacja formułowania celów na poziomie bardzo ogólnym, bez kwantyfikacji. Często jest sytuacja braku wystarczającej wiedzy o tym, co należałoby zrobić. Ocena wykonalności celów i budowa stosownych programów ma miejsce w około 12% badanej populacji.

Kryterium 6. Rezultaty u klienta

W jaki sposób gmina mierzy osiągnięte rezultaty działań w zakresie rozwoju zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Nie mierzymy i nie znamy rezultatów (zwiększenia sprawności urządzeń, zmniejszenia całkowitego i jednostkowego zużycia i kosztów energii, efektywności ekonomicznej inwestycji itp. działań we własnych obiektach gminy)
- 2 Mierzemy i znamy rezultaty we własnych obiektach gminy. Nie znamy rezultatów poszczególnych podmiotów
- 3 Jak w pkt. 2. Rezultaty innych podmiotów znamy tylko ogólnie dla całej gminy przy okazji tworzenia lub aktualizacji założeń do planów zaopatrzenia w energię (co 4 - 5 lat)
- 4 Wprowadzony jest system monitorowania rezultatów wszystkich podmiotów, w tym gminy. Powstaje okresowy raport.
- 5 Corocznie mierzymy postęp w oparciu o system jak w pkt. 4. Porównujemy się z najlepszymi. Oceniamy dystans do najefektywniejszych dostępnych technologii
- 6 Działania jak w pkt. 5 plus wymiana doświadczeń i przedstawienie dobrych wzorów i praktyk w systemie informacyjno-edukacyjnym gminy. Konkursy i nagradzanie najlepszych.

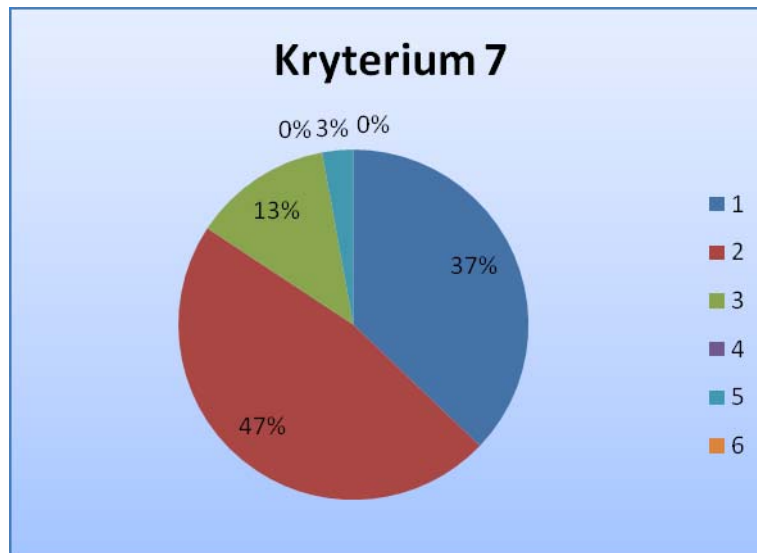
Brak prowadzenia pomiarów i monitoringu rezultatów jest równie częsty, jak pomiary i rezultaty ogólne w obiektach gminy, bez szczegółów. Bardziej dokładne i systematyczne metody pomiarowe i monitorowanie praktycznie nie mają miejsca.

Kryterium 7. Rezultaty ludzkie

W jaki sposób gmina mierzy osiągnięte przez siebie rezultaty z pozycji obywateli, pod względem rozwoju zrównoważonej gospodarki energią?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Nie znamy, nie oceniamy wpływu działań gminy na podniesienie świadomości i umiejętności ludzi i firm w gminie
- 2 Śledzimy w lokalnych mediach i w bezpośrednich kontaktach zainteresowanie oraz działania ludzi i firm na rzecz efektywnej i przyjaznej środowisku gospodarki energetycznej gminy. Wyrętkowo gromadzę dokumentację (wycinki prasowe, wykaz szkoleń itp.)
- 3 Pracownicy i wydziały gminy analizują bezpośrednio (w czasie załatwiania spraw urzędowych), kontakty z firmami, instytucjami i mieszkańcami gminy; gromadzą dokumentację najczęstszych spraw. Gmina pośrednio pozyskuje informacje o zaangażowaniu i poziomie edukacji ludzi, we współpracy z lokalnymi mediami i instytucjami.
- 4 Jak w pkt. 3 plus organizowanie spotkań i warsztatów z grupami celowymi (firmy, instytucje, mieszkańcy) i ankietowanie stanu świadomości i umiejętności firm i ludzi.
- 5 Jak w pkt. 4 plus inicjowanie działań na rzecz stworzenia społeczeństwa obywatelskiego w zakresie wspólnej wizji systemów zaopatrzenia w energię oraz realizacji tej wizji w gminie.
- 6 Stworzony jest i działa system podnoszenia i monitorowania umiejętności firm i ludzi w gminie oraz sposób wzajemnej komunikacji. Rozwój zasobów ludzkich oceniany jest po rezultatach działań firm i ludzi na rzecz efektywnej i przyjaznej środowisku gospodarki energetycznej gminy.

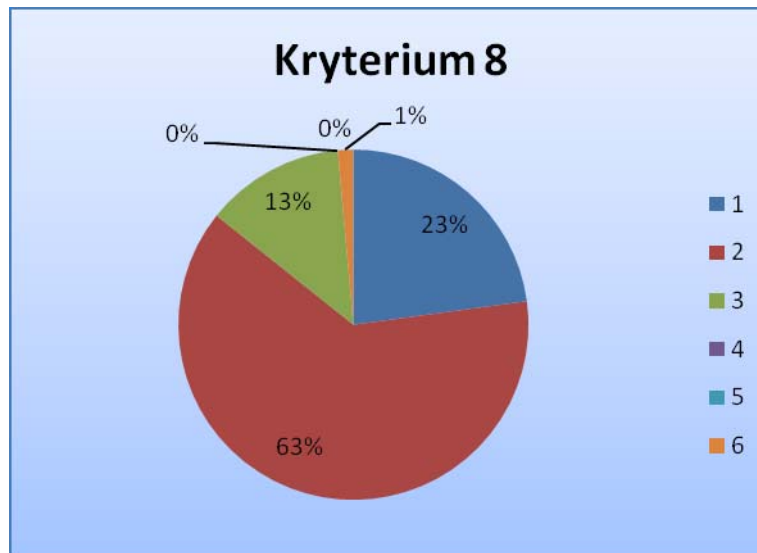
Najczęściej wpływ działań gminy na podniesienie świadomości społecznej nie jest obserwowany. Nieco rzadziej śledzi się zainteresowanie oraz działania firm i ludzi w aspekcie efektywnej gospodarki energetycznej w gminie.

Kryterium 8. Rezultaty społeczne

Czy gmina mierzy inne rezultaty wynikające z rozwoju zrównoważonej gospodarki energią?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Nie znamy wpływu działań, bo nie realizujemy, więc nie oceniamy polityki i strategii rozwoju zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy.
- 2 Wyródkowo dowiadujemy się o efektywnych i przyjaznych środowisku przedsięwzięciach wytwarzania i użytkowania energii, które w naszym uznaniu mogą tworzyć nowe wartości dodane w gminie jak: poprawa środowiska naturalnego, poprawa jakości życia mieszkańców, powstanie nowego rodzaju usług, wzrost zatrudnienia itp.
- 3 W planach energetycznych gminy i rozwoju społeczno-gospodarczego rozróżniamy poza energetyczne efekty jak w pkt. 2. Kwalifikujemy przedsięwzięcia do planów również wg poza energetycznych kryteriów.
- 4 Jak w pkt. 3 plus umiemy mierzyć i mierzymy (monitorujemy) poza energetyczne efekty, w tym gospodarcze, środowiskowe i ludzkie. Prowadzimy bazę danych odpowiednich wskaźników energetycznych, środowiskowych, gospodarczych i zasobów ludzkich dot. zrównoważonego gospodarowania energią w gminie.
- 5 Jak w pkt. 4 i porównujemy się z innymi gminami (benchmarking) dla oceny stanu i postępu w gminie.
- 6 Jak w pkt. 5 oraz integrujemy wszystkie polityki, strategie, plany i programy w gminie dla osiągnięcia energetycznych i poza energetycznych efektów rozwoju zrównoważonego rozwoju gospodarowania energią po możliwie najniższych kosztach społecznych.

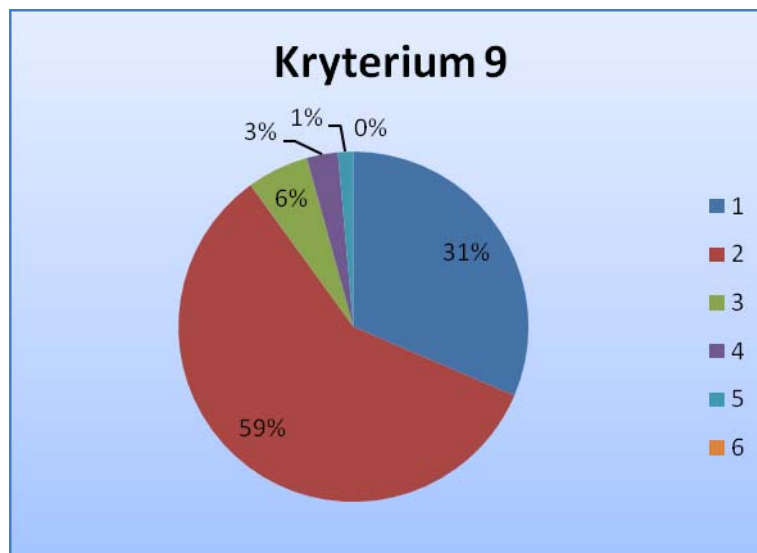
W większości sytuacji gmina wrywkowo dowiaduje się o efektywnych i przyjaznych środowisku przedsięwzięciach wytwarzania i użytkowania energii, rzadziej nie zna wpływu tych działań. Jeszcze rzadziej gminy kwalifikują przedsięwzięcia do planów również wedle kryteriów innych niż energetyczne.

Kryterium 9. Kluczowe wyniki działania

Jakie kluczowe rezultaty osiągnęła gmina z realizacji polityki i strategii rozwoju zrównoważonej gospodarki energią?

Punktacja odpowiedzi (odpowiednio: od 1 do 6):

- 1 Nie umiemy rozróżnić kluczowych rezultatów polityki strategii zrównoważonego gospodarowania energią, więc ich nie znam.
- 2 Wiemy, że kluczowe rezultaty zrównoważonego gospodarowania energią jak: bezpieczeństwo zaopatrzenia gminy w paliwa i energię, powszechność dostępu do odpowiednich systemów energetycznych (energia elektryczna i inne), efektywne i przyjazne środowisku wytwarzanie i użytkowanie energii, racjonalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspierają atrakcyjność zewnętrzną gminy i rozwój gminy wrywkowo znam i informuję potencjalnych zewnętrznych inwestorów oraz firmy, instytucje i mieszkańców o stanie i postępie kluczowych wskaźników.
- 3 Opracowany jest w gminie zestaw kluczowych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, w tym energetycznych i wskaźników. Zbiór wskaźników do okresowych prac planistycznych w urzędzie gminy.
- 4 Analiza kluczowych wskaźników rozwoju służy do formułowania polityk i strategii gminy.
- 5 Mamy w gminie system monitorowania i upowszechniania kluczowych wskaźników dla mierzenia rezultatów polityk i strategii, w tym zrównoważonego gospodarowania energią.
- 6 Kluczowe rezultaty (wskaźniki) porównujemy z innymi gminami (benchmarking). Informacje i postęp w coraz lepszych kluczowych rezultatach wykorzystujemy do pozyskiwania nowych inwestorów i lokowania instytucji z zewnątrz, wewnątrz gminy do aktywizacji firm i mieszkańców oraz tworzenia społeczeństwa obywatelskiego.

Nieznacznie przeważa sytuacja, w której gmina wie, że kluczowe rezultaty zrównoważonego gospodarowania energią wspierają atrakcyjność zewnętrzną gminy. Tylko nieco rzadziej gminy nie potrafią rozróżnić kluczowych rezultatów polityki zrównoważonego gospodarowania energią. Odpowiedzi wyżej punktowane są nieliczne.

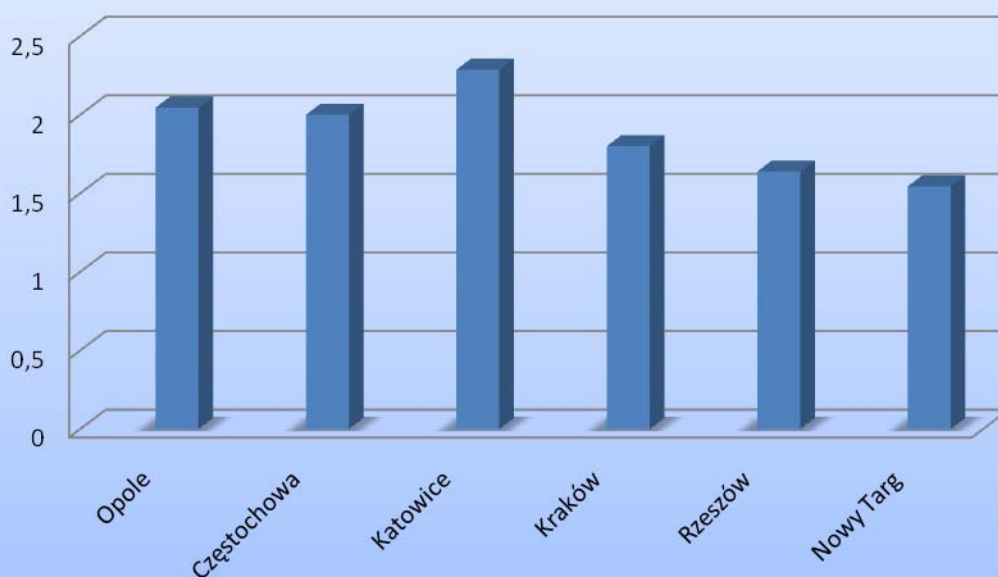
Porównanie uzyskanych wyników badań

Przy stosunkowo niedużej rozpiętości punktacji pomiędzy miastami, należy zauważyć ogólnie niski poziom uzyskanych wyników, zawarty pomiędzy 1,5 a 2,5 punktu. Oznacza to generalnie, że bardziej zaawansowane metody planowania energetycznego, zdefiniowane w poszczególnych kryteriach, nie są stosowane w rzeczywistości. Brak jest zasadniczo zaawansowanych planów energetycznych w rozumieniu rozwoju zrównoważonego. Niedostateczna jest również współpraca między poszczególnymi ośrodkami administracji samorządowej.

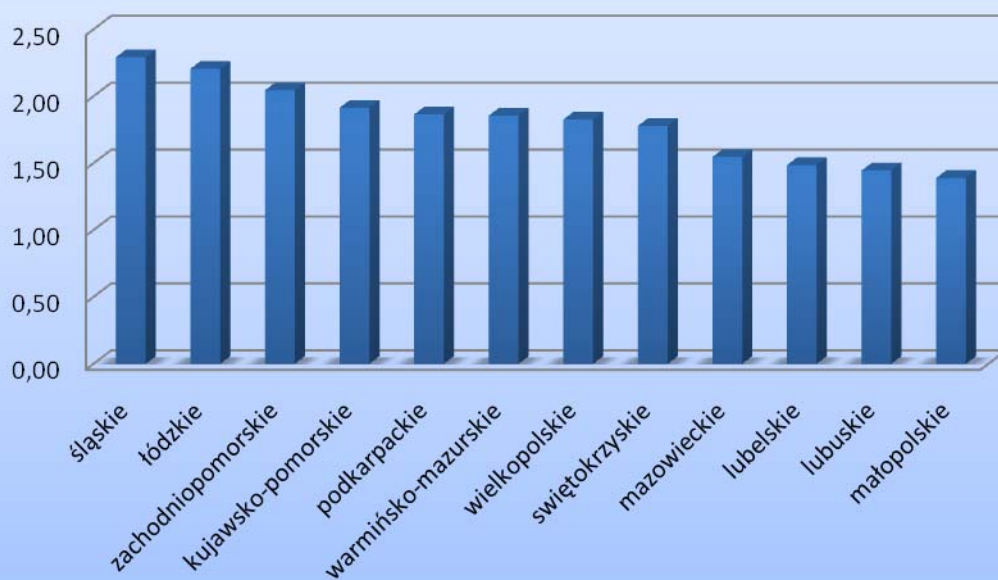
Pierwsze badanie EFQM zostało przeprowadzone w latach 2006/2007 we wszystkich województwach w kraju. Uzyskane wyniki nie nastrojały zbyt optymistycznie, gdyż najwyższa ocena oscylowała wokół 2,5 punkta (województwo śląskie). Przypominamy, że najwyższą możliwą punktacją do zdybycia było 6 punktów. Badania powtórzono w ramach realizacji projektu „Doskonalenie poziomu edukacji w samorządach terytorialnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania energią i ochrony klimatu Ziemi” podczas szkoleń poświęconych planowaniu energetycznemu. Okazuje się, że pomimo iż od ostatniego badania upłynęło kilka lat, w gminach niewiele się zmieniło. Planowanie energetyczne nadal pozostaje niedoceniane, mimo iż gmina jest gospodarzem na swoim terenie, i to od jej aktywności i realizacji polityki zrównoważonego rozwoju zależy jakość życia społeczności lokalnej.

Porównanie to jest widoczne na dwóch poniższych wykresach:

Wyniki badań EFQM przeprowadzonych na poszczególnych szkoleniach (2010/2011)

Podsumowanie analizy dla wszystkich województw: badania EFQM 2006/2007

Uzyskane wyniki pozwalają na ocenę stanu zarządzania energią i planowania energetycznego w gminach:

- ❖ Większość gmin nie podejmuje działań lub ogranicza je do Założeń do Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe. Planowanie, wdrażanie i nadzór należą do rzadkości.
- ❖ Przeważnie w gminach brak gospodarowania energią, czasami ma ona miejsce na szczeblu operatorów obiektów lub pojedynczych osób odpowiedzialnych za obiekty należące do gminy,
- ❖ Gminy nie wykorzystują zasobów ludzkich lub podejmują pojedyncze sporadyczne akcje informacyjne dla społeczności i szkoleniowe dla personelu.
- ❖ Ma miejsce pasywne podejście władz do gmin, brak działań lub brak zainteresowanych partnerów. Działania ograniczają się do wymiany informacji.
- ❖ Na ogół formułowane są bardzo ogólnikowe cele, bez kwantyfikacji. Brak wystarczającej wiedzy o potrzebnych działaniach.
- ❖ Nie stosuje się monitoringu, a jedynie ogólne sposoby gospodarki energetycznej w obiektach gmin. Brak systematyczności działań.
- ❖ Na ogół nie widać oznak wpływu działań gminy na podnoszenie świadomości społecznej. Niekiedy gminy interesują się wynikami działań pojedynczych podmiotów w zakresie gospodarki energią (w ok. 20% są kontakty bezpośrednie).
- ❖ Większość gmin od czasu do czasu gromadzi informacje o przedsięwzięciach energooszczędnych i energetycznych – proekologicznych, ale raczej bez analizowania ich efektów. Tylko 14% gmin włącza przedsięwzięcia do swoich planów stosując dodatkowe kryteria, nie tylko energetyczne.
- ❖ Na ogół w gminach ma miejsce wiedza o tym, że kluczowe rezultaty zrównoważonej gospodarki energią korzystnie wpływają na atrakcyjność gminy. Nieco rzadziej gminy nie rozróżniają kluczowych efektów zrównoważonej gospodarki energetycznej.

Więcej informacji

1. Pasierb S., Liszka S., Michał P. 2010. Praktyczne aspekty planowania energetycznego w gminach.
2. Bogacki M., Kukła P. i inni. 2010, wydanie III zaktualizowane. Jak zarządzać energią i środowiskiem w budynkach użyteczności publicznej? Poradnik dla samorządów terytorialnych.

PYTANIE KRYTERIALNE	PUNKTACJA Zaznacz właściwe pole					
	Kryterium 1- Kierownictwo					
	1	2	3	4	5	6
Czy podejmowane są działania w gminie na rzecz wykonania zadania gminy w zakresie planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy (Ustawa – Prawo energetyczne Art. 18.1), w tym na rzecz zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Brak działań	Mamy założenia do planu zaopatrzenia lub plan	Planujemy (dotyczy również założeń) i wdrażamy plan (założenia)	Planujemy, wdrażamy i kontrolujemy (monitorujemy) działania	Planujemy, wdrażamy, kontrolujemy, porównujemy się z innymi (benchmarking) i wykorzystujemy doświadczenia w modyfikowaniu działań	Jak w punkcie 5 w ramach integracji działań wśród wszystkich struktur (jednostek) organizacyjnych gminy
Kryterium 2 - Polityka i strategia						
	1	2	3	4	5	6
Czy wprowadziłeś w gminie system zarządzania energią dla realizacji polityki i strategii energetycznych (w tym zrównoważonego rozwoju gospodarki energetycznej)?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Zarządzanie energią nie istnieje, tylko płacimy faktury za zużytą energię we własnych obiektach gminy	Zarządzanie energią (w tym kosztami energii) w gminie przesunęliśmy na szczebel kierowników/administratorów obiektów, którzy mają to wpisane w zakres swojej odpowiedzialności i obowiązków	Istnieje system zarządzania energią (dla obiektów gminy) w formie: odpowiedzialnej osoby i wyodrębnionej jednostki zarządzania, inwentaryzacji stanu i kosztów energii, oceny potencjału zmniejszenia zużycia energii i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przeglądu umów z dostawcami paliw i energii i doboru taryf do rzeczywistego zapotrzebowania na energię, monitorowania zużycia i kosztów energii, sposobu raportowania programów działań powiązanych z budżetem gminy	Istnieje system zarządzania energią w obiektach gminy jak w pkt. 3 zintegrowany z wszystkimi jednostkami organizacyjnymi (powiązania, sposób przygotowania decyzji, koordynacja według kompetencji, motywacja itp.) powiązany z systemami zarządzania jakością i środowiskiem w gminie (ISO, EMAS)	Istnieje system zarządzania energią (jak w pkt. 4) nie tylko w obiektach gminy, ale również na rzecz współpracy i aktywizacji innych podmiotów i mieszkańców gminy.	Istnieje kompleksowy system zarządzania jak w pkt. 5 rozszerzony o komitet/Radę Energetyczną Gminy oraz powszechną edukację podmiotów i mieszkańców i sposób informacji i komunikacji z nimi.

Kryterium 3 - Ludzie						
	1	2	3	4	5	6
W jaki sposób gmina wykorzystuje lokalny potencjał ludzki w budowie zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Nie zajmujemy się tym	Od czasu do czasu informujemy lokalną społeczność i podmioty gospodarcze w lokalnych mediach i na spotkaniach – co robimy w systemach zaopatrzenia w paliwa i energię gminy. Dotyczy to również wyłożenia założeń planu do publicznej wiadomości.	Okazjonalnie szkolimy pracowników gminy jak tworzyć zrównoważoną gospodarkę energetyczną gminy i aktywizować na tym polu inne podmioty i mieszkańców gminy	Zinventaryzowaliśmy wszystkie grupy podmiotów i instytucje reprezentujące podmioty i mieszkańców w gminie. Tworzymy sieć partnerską i rozpoznaliśmy potrzeby szkolenia i podnoszenia poziomu świadomości tych podmiotów i instytucji. Wiem kto co umie, może i robi z podmiotami gminy i mieszkańcami	Wspólnie organizujemy szkolenia i prowadzimy system powszechnej edukacji dla wybranych grup celowych jak w pkt. 4. Wykorzystujemy dla tego celu dostępne programy i środki pomocowych programów.	Mamy i realizujemy kompleksowy program rozwoju zasobów ludzkich (jak w pkt. 5) na najbliższe lata 3 – 5 lat wykorzystując wszystkie środki edukacji i przekazu: - stronę internetową gminy i linii z partnerami, - lokalne media, - szkoły, - gminne i poza gminne ośrodki doskonalenia i szkolenia.

Kryterium 4 - Partnerstwo i zasoby						
	1	2	3	4	5	6
W jaki sposób gmina planuje i realizuje partnerstwo zewnętrzne, współpracę z dostawcami paliw i energii dla tworzenia i realizacji zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Nie współdziałamy – „Każdy sobie rzepkę skrobie”	Próbujemy, ale brak woli i zainteresowania partnerów zewnętrznych do współdziałania	Przekazujemy informacje w zakresie własnych planów i działań oraz dążymy do ich uzgadniania	Wspólnie i partnersko koordynujemy działania. Gmina – plany i studium zagospodarowania przestrzennego oraz założenia do planu zaopatrzenia i plan zaopatrzenia w paliwa i energię, przedsiębiorstwa energetyczne – plany rozwoju, podmioty gospodarcze i instytucje – plany modernizacji i rozwoju itp.	Działania jak w pkt. 4 plus wspólne monitorowanie realizacji planów	Budowa i realizacja zintegrowanego planowania i wykorzystania zasobów energii w gminie w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju i pełne uczestnictwo wszystkich podmiotów gminy, zarówno po stronie wytwarzania i dostawy jak i po stronie użytkowania energii. Stworzona sieć partnerska w gminie.

Kryterium 5 - Procesy						
	1	2	3	4	5	6
W jaki sposób gmina określa, wdraża i sprawdza zdefiniowane przez siebie kluczowe procesy zapewniające spełnienie celów zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Nie wiemy co trzeba zrobić, więc nie stawiamy celów	Stawiamy tylko ogólnikowe, nie ilościowe cele. Nie oceniamy wykonalności celów, gdyż nie przypisujemy celom konkretnych programów operacyjnych.	Oceniamy wykonalność celów i tworzymy stosowne programy operacyjne.	Jak w pkt. 3 plus monitorowanie realizacji celów i programów operacyjnych	Cele stawiamy przez równanie do najlepszych (benchmarking) wykorzystując środki gminy i wszystkie, potencjalne zewnętrznych programów i funduszy pomocowych. Mamy opracowany i stosujemy do oceny systemu wskaźników zrównoważonego rozwoju gospodarki energetycznej gminy.	Jak w pkt. 5 plus aktywizowanie i angażowanie środków prywatnych: mieszkańców i podmiotów gospodarczych. Stawianie wyższych celów wykorzystując możliwości partnerstwa publiczno-prywatnego
Kryterium 6 - Rezultaty u klienta						
	1	2	3	4	5	6
W jaki sposób gmina mierzy osiągnięte rezultaty działań w zakresie rozwoju zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Nie mierzymy i nie znamy rezultatów (zwiększenia sprawności urzędów, zmniejszenia całkowitego i jednostkowego zużycia i kosztów energii, efektywności ekonomicznej inwestycji itp. działań we własnych obiektach gminy	Mierzymy i znamy rezultaty we własnych obiektach gminy. Nie znamy rezultatów poszczególnych podmiotów	Jak w pkt. 2. Rezultaty innych podmiotów znamy tylko ogólnie dla całej gminy przy okazji tworzenia lub aktualizacji założeń do planów zaopatrzenia w energię (co 4 – 5 lat)	Wprowadzony jest system monitorowania rezultatów wszystkich podmiotów, w tym gminy. Powstaje okresowy raport.	Corocznie mierzymy postęp w oparciu o system jak w pkt. 4. Porównujemy się z najlepszymi. Oceniamy dystans do najefektywniejszych dostępnych technologii	Działania jak w pkt. 5 plus wymiana doświadczeń i przedstawienie dobrych wzorów i praktyk w systemie informacyjno-educacyjnym gminy. Konkursy i nagradzanie najlepszych.
Kryterium 7 - Rezultaty ludzkie						
	1	2	3	4	5	6
W jaki sposób gmina mierzy osiągnięte przez siebie rezultaty z pozycji obywateli, pod względem rozwoju zrównoważonej gospodarki energią?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Nie znamy, nie oceniamy wpływu działań gminy na podniesienie świadomości i umiejętności ludzi i firm w gminie	Śledzimy w lokalnych mediach i w bezpośrednich kontaktach zainteresowanie oraz działania ludzi i firm na rzecz efektywnej i przyjaznej środowisku gospodarki energetycznej gminy. Wyrywkowo gromadzimy dokumentację (wycinki prasowe, wykaz szkoleń itp.)	Pracownicy i wydziały gminy analizują bezpośrednio (w czasie załatwiania spraw urzędowych), kontakty z firmami, instytucjami i mieszkańcami gminy; gromadzą dokumentację najczęstszych spraw. Gmina pośrednio pozyskuje informacje o zaangażowaniu i poziomie edukacji ludzi, we współpracy z lokalnymi mediami i instytucjami.	Jak w pkt. 3 plus organizowanie spotkań i warsztatów z grupami celowymi (firmy, instytucje, mieszkańcy) i ankietowanie stanu świadomości i umiejętności firm i ludzi.	Jak w pkt. 4 plus inicjowanie działań na rzecz stworzenia społeczeństwa obywatelskiego w zakresie wspólnej wizji systemów zaopatrzenia w energię oraz realizacji tej wizji w gminie.	Stworzony jest i działa system podnoszenia i monitorowania umiejętności firm i ludzi w gminie oraz sposób wzajemnej komunikacji. Rozwój zasobów ludzkich oceniany jest po rezultatach działań firm i ludzi na rzecz efektywnej i przyjaznej środowisku gospodarki energetycznej gminy.

Kryterium 8 - Rezultaty społeczne						
	1	2	3	4	5	6
Czy gmina mierzy inne rezultaty wynikające z rozwoju zrównoważonej gospodarki energią?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Nie znamy wpływu działań, bo nie realizujemy, więc nie oceniamy polityki i strategii rozwoju zrównoważonej gospodarki energetycznej gminy.	Wyrывkowo dowiadujemy się o efektywnych i przyjaznych środowisku przedsięwzięciach wytwarzania i użytkowania energii, które w naszym uznaniu mogą tworzyć nowe wartości dodane w gminie jak: poprawa środowiska naturalnego, poprawa jakości życia mieszkańców, powstanie nowego rodzaju usług, wzrost zatrudnienia itp.	W planach energetycznych gminy i rozwoju społeczno-gospodarczego rozróżniamy poza energetyczne efekty jak w pkt. 2. Kwalifikujemy przedsięwzięcia do planów również wg poza energetycznych kryteriów.	Jak w pkt. 3 plus umiemy mierzyć i mierzymy (monitorujemy) poza energetyczne efekty, w tym gospodarcze, środowiskowe i ludzkie. Prowadzimy bazę danych odpowiednich wskaźników energetycznych, środowiskowych, gospodarczych i zasobów ludzkich dotyczących zrównoważonego gospodarowania energią w gminie.	Jak w pkt. 4 i porównujemy się z innymi gminami (benchmarking) dla oceny stanu i postępu w gminie.	Jak w pkt. 5 oraz integrujemy wszystkie polityki, strategie, plany i programy w gminie dla osiągnięcia energetycznych i poza energetycznych efektów rozwoju zrównoważonego rozwoju gospodarowania energią po możliwie najniższych kosztach społecznych.

Kryterium 9 - Kluczowe rezultaty działania						
	1	2	3	4	5	6
Jakie kluczowe rezultaty osiągnęła gmina z realizacji polityki i strategii rozwoju zrównoważonej gospodarki energią?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpowiedzi do punktacji:	Nie umiemy rozróżnić kluczowych rezultatów polityki strategii zrównoważonego gospodarowania energią, więc ich nie znam.	Wiemy, że kluczowe rezultaty zrównoważonego gospodarowania energią jak: bezpieczeństwo zaopatrzenia gminy w paliwa i energię, powszechność dostępu do odpowiednich systemów energetycznych (energia elektryczna i inne), efektywne i przyjazne środowisku wytwarzanie i użytkowanie energii, racjonalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii wspierają atrakcyjność zewnętrzną gminy i rozwój gminy wyrывkowo znam i informuję potencjalnych zewnętrznych inwestorów oraz firmy, instytucje i mieszkańców o stanie i postępie kluczowych wskaźników.	Opracowany jest w gminie zestaw kluczowych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, w tym energetycznych i wskaźników. Zbiór wskaźników do okresowych prac planistycznych w urzędzie gminy.	Analiza kluczowych wskaźników rozwoju służy do formułowania polityk i strategii gminy.	Mamy w gminie system monitorowania i upowszechniania kluczowych wskaźników dla mierzenia rezultatów polityk i strategii, w tym zrównoważonego gospodarowania energią.	Kluczowe rezultaty (wskaźniki) porównujemy z innymi gminami (benchmarking). Informacje i postęp w coraz lepszych kluczowych rezultatach wykorzystujemy do pozyskiwania nowych inwestorów i lokowania instytucji z zewnątrz, wewnątrz gminy do aktywizacji firm i mieszkańców oraz tworzenia społeczeństwa obywatelskiego.

Wielkość gminy	Poniżej 10 tys. mieszkańców	10-20 tys. mieszkańców	20-50 tys. mieszkańców	50-100 tys. mieszkańców	Powyżej 100 tys. mieszkańców
	☐	☐	☐	☐	☐